

Statskuldsräntor m.m.

26

Förslag till statsbudget för 2010

Statsskuldräntor m.m.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.....	9
3	Räntor på statsskulden	11
3.1	1:1 Räntor på statsskulden	11
3.2	Statsskuldräntor.....	11
3.3	Faktorer som påverkar ränteutgifterna.....	12
3.3.1	Statsskulden och statsbudgetens saldo	13
3.3.2	Ränte- och valutakursutveckling.....	14
3.3.3	Upplåning.....	14
3.4	Känslighetsanalys	16
3.5	Regeringens överväganden	16
4	Oförutsedda utgifter	17
4.1	1:2 Oförutsedda utgifter.....	17
4.2	Omfattning.....	17
4.3	Regeringens överväganden	17
5	Riksgäldskontrets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning.....	19
5.1	1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	19
5.2	Omfattning.....	19
5.3	Regeringens överväganden	20
5.4	Regeringens överväganden	20
6	Övergångseffekter av kostnadmässig avräkning.....	21
6.1	1:4 Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.	21
6.2	Omfattning.....	21
6.3	Bemyndigande att överskrida anslaget.....	21

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26	9
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	10
Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	10
Tabell 3.1 Anslagsutveckling.....	11
Tabell 3.2 Utgiftsmässiga statsskuldräntor	12
Tabell 3.3 Kostnadsmässiga statsskuldräntor	12
Tabell 3.4 Ränteförutsättningar	14
Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för anslaget 1:1 Räntor på statsskulden	16
Tabell 4.1 Anslagsutveckling.....	17
Tabell 5.1 Anslagsutveckling.....	19
Tabell 5.2 Utveckling av provisionskostnader 2004-2009.....	19
Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012 för anslaget 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	20
Tabell 6.1 Anslagsutveckling.....	21

Diagramförteckning

Diagram 3.1 Statsskuldräntor (utgiftsmässiga) 2000–2012.....	13
Diagram 3.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 2000–2012.....	13
Diagram 3.3 Statsbudgetens saldo 2000–2012	13
Diagram 3.4 Ränteförutsättningar	14
Diagram 3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrument	14
Diagram 3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta.....	15
Diagram 3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner.....	15

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under 2010 besluta att ramanslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 3.2),
2. bemyndigar regeringen att under 2010 besluta att ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* får överskridas om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 5.3),
3. bemyndigar regeringen att under 2010 överskrida ramanslaget 1:4 *Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.* om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden (avsnitt 6.3).
4. för 2010 anvisar anslagen under utgiftsområde 26 *Statsskuldsräntor m.m.* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
1:1 Räntor på statsskulden	Ramanslag	23 000 000
1:2 Oförutsedda utgifter	Ramanslag	9 000
1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	Ramanslag	160 000
1:4 Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.	Ramanslag	1 000
Summa		23 170 000

2 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.

Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. omfattar räntor på statsskulden, oförutsedda utgifter, Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning samt garantier för vissa utländska instituts insättningar. Utgiftsområdet ingår inte i utgifterna under utgiftstaket för staten.

Målet för statsskuldförvaltningen är att skulden ska förvaltas så att kostnaden för skulden långsiktigt minimeras samtidigt som risken i förvaltningen beaktas. Förvaltningen ska ske inom ramen för de krav penningpolitiken ställer.

Ramförändringarna för utgiftsområdet förklaras främst av utvecklingen på anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden*. Ränteutgifterna förväntas bli ca 9 miljarder kronor lägre 2010 jämfört med 2009, vilket beror på låga marknadsräntor som både

minskar ränteutgifterna och leder till större överkurser vid emission. De låga ränteutgifterna beror också på att valutakursförluster beräknas sjunka väsentligt jämfört med 2009.

Åren 2011 och 2012 gör en stigande statsskuld och stigande marknadsräntor att de totala ränteutgifterna återigen stiger.

Upplåningsstrategi och valet av upplåningsteknik gör att ränteutgifterna kan uppvisa stora svängningar mellan åren även om skuldutvecklingen och valutakursen är stabil. Statsbudgeten avräknas med de kassamässiga ränteutgifterna. I de kassamässiga ränteutgifterna exkluderas valuta- och kursdifferenser. För att studera den underliggande utvecklingen av ränteutgifterna bör den kostnadmässiga redovisningen användas.

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 26

Miljoner kronor

	Utfall 2008	Budget 2009	Prognos 2009	Förslag 2010	Beräknat 2011	Beräknat 2012
1:1 Räntor på statsskulden	33 126	33 700	32 250	23 000	34 000	40 500
1:2 Oförutsedda utgifter	11	9	9	9	10	10
1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning	69	160	176	160	160	160
1:4 Övergångseffekter av kostnadmässig avräkning		1	5 089	0	0	0
1:5 Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.		1		1	0	0
Totalt för utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	33 206	33 871	37 524	23 170	34 170	40 670

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2010–2012
Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.**

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	33 871	33 871	33 871
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-1	-1	-1
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²			
Volym ³			
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt ⁴	-10 700	300	6 800
Ny ramnivå	23 170	34 170	40 670

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2007 (bet. 2007/08:FiU10).

Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade räntenivåer och valutakurser.³ Volymkomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgäldskontorets in- och utlåning.**Tabell 2.3 Ramnivå 2009 realkonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m.**

Miljoner kronor

	2010
Transfereringar ¹	10
Ränteutgifter ²	23 160
Summa ramnivå	23 170

Anm.: Den realkonomiska fördelningen baseras på utfallet 2007 samt på kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.² Med ränteutgifter avses räntor på statsskulden.

3 Räntor på statsskulden

3.1 1:1 Räntor på statsskulden

Tabell 3.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	33 126 316	Anslags- sparande	9 573 684
2009	Anslag	33 700 000 ¹	Utgifts- prognos	32 250 000
2010	Förslag	23 000 000		
2011	Beräknat	34 000 000		
2012	Beräknat	40 500 000		

¹Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

Från anslaget finansieras utgifter för räntor på statsskulden. Anslaget avräknas utgiftsmässigt och påverkas främst av statsskuldens storlek, ränte- och valutakurser samt Riksgäldskontorets upplånings- och skuldförvaltningsteknik. Riksgäldskontoret har rätt att vid behov överskrida anslaget.

Utfallet på anslaget 2008 blev cirka 7 miljarder kronor lägre än anvisade medel i den ursprungliga statsbudgeten. Det beror framför allt på högre överkurser vid emission än beräknat, vilket beror på att marknadsräntorna föll under året.

För 2009 beräknas utfallet bli ca 1,5 miljarder kronor lägre än anvisade medel. Löpande räntebetalningar både i svenska kronor och valuta blir väsentligt lägre än vad som beräknades beroende på lägre marknadsräntor. Det motverkades dock av högre valutakursförluster, som beror på den svaga kronan.

Regeringen styr statsskuldförvaltningen genom årliga riktlinjebeslut. Riksgäldskontoret lämnar förslag till riktlinjerna. Centralt i rikt-

linjerna är besluten om skuldens löptid och sammansättning, då dessa parametrar är avgörande för avvägningen mellan kostnad och risk. Mer om resultatet för statsskuldförvaltningen redovisas i utgiftsområde 2, avsnitt 10 Riksgäldskontoret.

3.2 Statsskuldräntor

Utgiftsmässiga och kostnadsmässiga statsskuldräntor

Den budgetpåverkande redovisningen av statsskuldräntorna är utgiftsmässig och i princip baserad på hur mycket som betalas varje år dvs. kassamässig. Ränteutgifterna blir därmed starkt beroende av vilka upplåningstekniker som tillämpas och kan uppvisa stora svängningar mellan åren som inte direkt kan hänföras till den underliggande skuld-, ränte- och valutakursutvecklingen under motsvarande period. De utgiftsmässiga statsskuldräntorna för perioden 2008–2012 redovisas i tabell 3.2.

Ett sätt att analysera kostnaderna för statsskulden är att studera hur mycket räntekostnader som genereras under en viss period. I tabell 3.3 redovisas därför de kostnadsmässiga statsskuldräntorna för perioden 2008–2012. Kostnadsmässig redovisning innebär att räntorna periodiseras över lånets löptid, vilket innebär att den ränta som genererats under perioden istället för faktiska betalningar, beaktas. I den utgiftsmässiga redovisningen beaktas endast ränteutbetalningar i samband med att exempelvis kuponger eller obligationer förfaller.

Förutom löpande ränteutgifter samt över- och underkurser från emissionerna, utgörs de totala ränteutbetalningarna även av utgifter i form av realiserade kursdifferenser vid förtidsinlösen av lån samt realiserade valutakursdifferenser (se tabell 3.2). De periodiserade räntorna, som visas i tabell 3.3, används vid beräkningen av statens finansiella sparande. För dessa beräkningar ska inte värdeförändringar räknas med. Följaktligen tas inte heller orealiserade omvärderingar av statsskulden med avseende på ändringar i marknadsräntor och växelkurser upp som kostnader för statsskulden.

Tabell 3.2 Utgiftsmässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Räntor på lån i svenska kronor	39,1	26,5	28,0	33,0	41,0
Räntor på lån i utländsk valuta	9,6	5,5	5,0	5,0	6,5
Över-/underkurser vid emission ¹	-8,0	-10,0	-8,0	-2,5	0,0
Summa räntor	40,7	22,0	25,0	35,5	47,5
Räntor på in- och utlåning ²	-4,8	-5,0	-5,0	-5,0	-5,5
Valutaförluster/-vinster ³	-6,5	12,5	1,0	2,0	0,0
Kursförluster/-vinster ⁴	3,9	3,0	3,5	3,0	0,0
Övrigt	-0,2	-0,3	-1,5	-1,5	-1,5
Summa ränteutgifter	33,1	32,3	23,0	34,0	40,5

¹ Om Riksgäldskontoret (RGK) emitterat en obligation med en kupongränta som är högre än marknadsräntan uppstår en överkurs, vilket innebär att RGK får den diskonterade mellanskillnaden mellan marknadsräntan och kupongräntan av köparen. Underkurser uppstår vid motsatt förhållande.

² Posten utgörs av nettoräntebetalningar till myndigheters m.fl. behållningar och skulder hos RGK. Posten ingår inte längre i redovisningen av de kostnadsmässiga räntorna då den inte påverkar det finansiella sparandet. RGK:s nettoutlåning till myndigheter m.fl. påverkar statsskulden genom lånebehovet. Myndigheternas nettoräntekostnader avräknas deras eventuella anslag. Posten in- och utlåning förhindrar att myndigheternas nettoräntekostnader dubbelräknas på statsbudgeten. Om kostnaderna för statsskulden ska analyseras bör dessa nettokostnader inte ingå.

³ Vid lösen eller omsättning av lån i utländsk valuta realiserar valutakursförluster eller valutakursvinster beroende på hur valutakursen utvecklats sedan lånet tecknades. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och statsbudgetens saldo, men inte statens finansiella sparande.

⁴ Kursförluster uppstår vid förtidsinlösen av lån som har en högre kupongränta än marknadsräntan vid återköpstillfället. Kursvinster uppstår vid motsatt förhållande. Posten påverkar statsbudgetens utgifter och saldo, men inte statens finansiella sparande.

Tabell 3.3 Kostnadsmässiga statsskuld räntor

Miljarder kronor

	2008	2009	2010	2011	2012
Summa räntor enligt tabell 3.2	40,7	22,0	25,0	35,5	47,5
Summa kostnadsjustering	2,8	9,8	7,5	-1,0	-5,0
Summa räntekostnader¹	43,6	31,8	32,5	34,5	42,5

¹ Exklusive realiserade valuta- och kursdifferenser.

Bemyndigande att överskrida anslaget

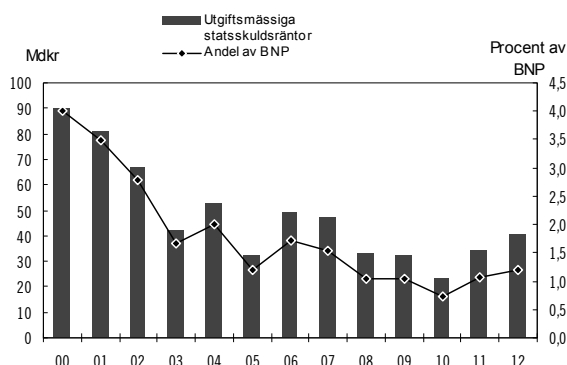
Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* under 2010 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 1:1 *Räntor på statsskulden*. Under 2008 utnyttjade regeringen inte bemyndigandet. Inte heller 2009 bedömer regeringen att detta bemyndigande kommer att behöva utnyttjas enligt prognosen i denna proposition.

3.3 Faktorer som påverkar ränteutgifterna

Storleken på statsskulden, räntenivåer och den svenska kronans växelkurs mot andra valutor är de viktigaste faktorerna för ränteutgifternas storlek. Den upplåningsteknik som Riksgäldskontoret väljer kan på kort sikt få betydande effekter på ränteutgifterna, främst genom att ränteutgifter omfördelas över tiden, t.ex. genom över- och underkurser vid emission.

Ränteutgifterna för statsskulden blev 14 miljarder kronor lägre 2008 jämfört med 2007. Förändringen beror framför allt på valutadifferenser i utländsk valuta. Valutakursvinsterna blev 6,5 miljarder kronor för 2008 jämfört med en förlust på 2,5 miljarder kronor 2007.

Diagram 3.1 Statsskuld räntor (utgiftsmässiga) 2000–2012

Av diagram 3.1 framgår att de utgiftsmässiga statsskuld räntorna har minskat från 90 miljarder kronor 2000 till 33 miljarder kronor 2008. Detta beror främst på att statsskulden minskat samt på lägre marknadsräntor. Som andel av BNP minskade statsskuld räntorna under motsvarande period från 4 till 1,0 procent.

För 2009 prognostiseras de utgiftsmässiga statsskuld räntorna till 32,3 miljarder kronor. År 2010 bedöms de utgiftsmässiga räntorna bli ca 9 miljarder kronor lägre än 2009 för att sedan stiga successivt till cirka 42,5 miljarder kronor i slutet av perioden. De låga ränteutgifterna 2010 beror på låga marknadsräntor och större överkurser vid emission. Det beror också på att valutakursförluster beräknas sjunka väsentligt jämfört med 2009. Åren 2011 och 2012 gör en stigande statsskuld och stigande marknadsräntor att de totala ränteutgifterna återigen stiger.

Beräknat som andel av BNP prognostiseras statsskuld räntorna öka något från 1,1 procent 2009 till 1,2 procent 2012.

3.3.1 Statsskulden och statsbudgetens saldo

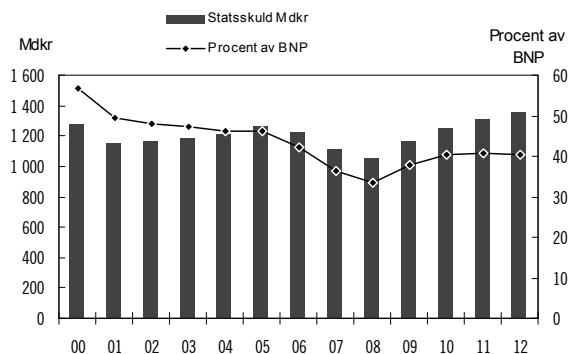
Statsskuldens storlek förändras i takt med statsbudgetens saldo och ändrade skulddispositioner. En skulddisposition är exempelvis en omvärdering av valutaskulden till aktuella valutakurser. Omvärderingen påverkar statsskuldens storlek men inte budgetsaldot.

Vid utgången av 2008 uppgick den konsoliderade statsskulden till 1 062 miljarder kronor, vilket var en minskning med 52 miljarder kronor jämfört med utgången av 2007.

Från utgången av 2009 fram till utgången av 2012 prognostiseras statsskulden att öka från 1 159 miljarder kronor till 1 356 miljarder

kronor. Detta förklaras främst av att statsbudgetens saldo beräknas vara negativt under perioden.

Som andel av BNP beräknas skulden öka från 34 procent vid årsskiftet 2008/2009 till 40 procent vid slutet av beräkningsperioden. Statsskuldens utveckling i både nominella belopp och som andel av BNP illustreras i diagram 3.2 nedan.

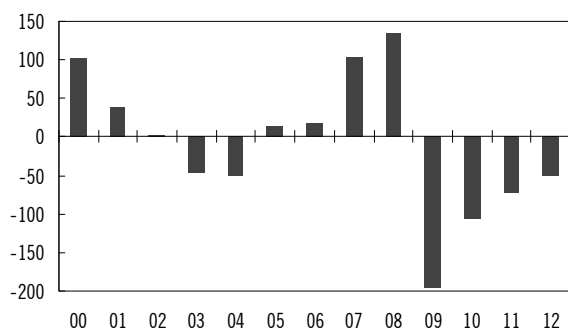
Diagram 3.2 Statsskuld i miljarder kronor och som andel av BNP 2000–2012

År 2004 uppvisade statsbudgetens saldo ett underskott på 51 miljarder kronor men under åren 2005–2008 vändes underskottet till överskott. Överskottet för 2008 blev 135 miljarder kronor.

För 2009 beräknas statsbudgetens saldo uppvisa ett underskott på 196 miljarder kronor varav hälften förklaras av utlåningen till Riksbanken. De kommande åren beräknas underskottet successivt minska och 2012 beräknas underskottet bli 51 miljarder kronor. Underskotten 2009–2012 förklaras, förutom av nämnd utlåning, av den pågående lågkonjunkturen. I diagram 3.3 nedan åskådliggörs utfallet för statsbudgeten saldo för perioden 2000–2008 samt prognosen för 2009–2012.

Diagram 3.3 Statsbudgetens saldo 2000–2012

Miljarder kronor

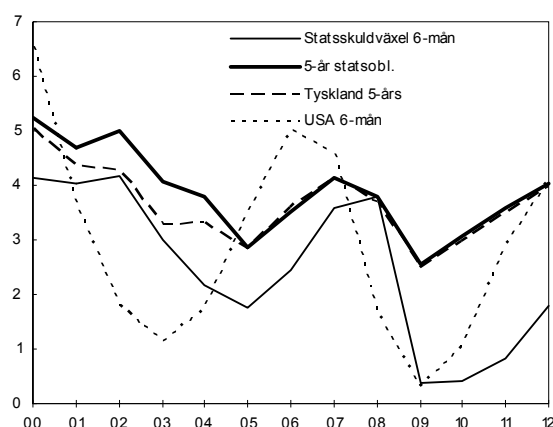

3.3.2 Ränte- och valutakursutveckling

Värdet på den svenska kronan påverkar inte bara statsskuldens storlek utan även ränteutgifterna för valutaskulden uttryckt i kronor. En svagare krona ökar ränteutgifterna och en starkare krona minskar ränteutgifterna. Därutöver påverkas ränteutgifterna av valutakursförändringar mellan andra valutor än kronan. När ett lån förfaller realiserar en valutakursdifferens, vilken läggs till ränteutgifterna.

Diagram 3.4 Ränteförutsättningar

Procent årsgenomsnitt

Som en följd av den pågående lågkonjunkturen har det generella ränteläget sjunkit under 2009. I takt med att konjunkturen återhämtar sig bedöms att räntorna successivt kommer att stiga de närmaste åren (diagram 3.4 och tabell 3.4).

Tabell 3.4 Ränteförutsättningar

Procent årsgenomsnitt

	2009	2010	2011	2012
Statsskuldväxel 6-mån	0,39	0,42	0,82	1,81
Statsobligation 5-års	2,54	3,07	3,57	4,02
Tyskland 5-års	2,49	2,97	3,47	3,97
USA 6-mån	0,30	1,04	2,85	4,11

3.3.3 Upplåning

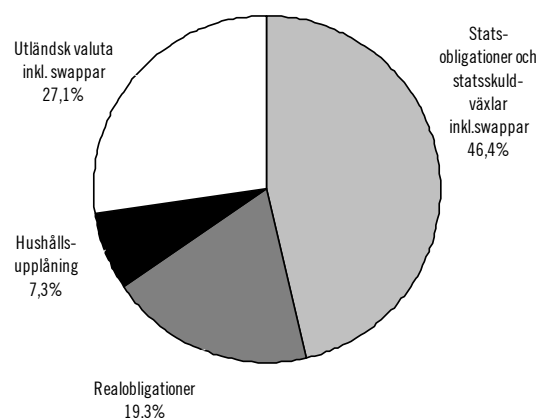
De övergripande strategierna för förvaltningen av statsskulden bestäms årligen av regeringen i ett riktlinjebeslut. Det viktigaste innehållet i beslutet är skuldens räntebindningstid och fördelningen mellan nominell skuld i svenska kronor, real skuld i svenska kronor och skuld i utländsk valuta. Inom de fastställda ramar som bestämts av regeringen har Riksgäldskontoret

mandat att fatta beslut om hur statsskulden ska förvaltas under förutsättning att målet om att minimera kostnaderna med beaktande av risk uppfylls.

Statsskuldens fördelning i olika skuldslag framgår av diagram 3.5. En första indelning kan göras mellan lån i svenska kronor och utländsk valuta. För skulden i svenska kronor görs vidare en indelning i nominella och reala låneinstrument.

Diagram 3.5 Statsskuldens (inkl. skuldskötselinstrument) fördelning på instrument

Andelar av statsskulden 2009-07-31

Källa: Riksgäldskontoret.

Nominella lån i svenska kronor

Knappt hälften av statsskulden är finansierad med nominella lån i svenska kronor. De två låneinstrument som används är i huvudsak statskuldväxlar och statsobligationer. I upplåningen från hushåll står premieobligationer för den största delen.

Statsskuldväxlar har en löptid som normalt uppgår till högst 6 månader. En statsskuldväxel är ett så kallat nollkuponginstrument. Räntan är skillnaden mellan det belopp som staten erhåller när växeln emitteras och det belopp som staten återbetalar vid förfall. Den korta löptiden på statsskuldväxlar gör att en förändring i räntenivån slår igenom relativt snabbt på räntekostnaderna.

Statsobligationer har en fast årlig kupongränta, vilket innebär att räntan betalas ut årligen med ett lika stort belopp varje gång. Normalt finns cirka 10 olika statsobligationer med en löptid på mellan 1 och 15 år. Sedan våren 2009 finns även en 30-årig obligation. Initialt brukar kupongräntan och marknadsräntan, den ränta som används för att beräkna obligationens pris,

vara ungefär densamma. Marknadsräntan förändras vanligtvis efterhand, vilket får till följd att obligationerna får en överkurs alternativt en underkurs. När Riksgäldskontoret emitterar obligationer med överkurs betraktas det som en ränteintäkt och som en ränteutgift när motsvarande sker vid underkurs. Det gör att de kassamässiga räntorna för enskilda år kan variera betydligt. De kostnadsmässiga räntorna påverkas däremot inte av över- och underkurser.

Reala lån i svenska kronor

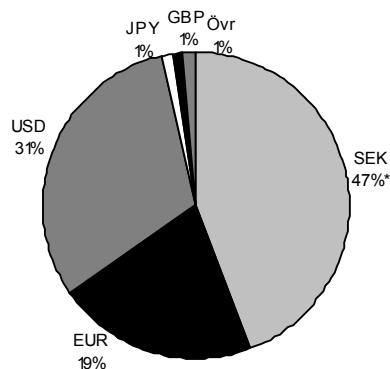
Förenklat uttryckt får den som köper en realobligation en real ränta plus kompensation för inflation. Realobligationer finns både med årlig kupongränta och som nollkupongare. Räntan för realobligationer med kupong räknas upp med inflationen, liksom det belopp som återbetalas på förfalldagen. För nollkupongare räknas återbetalningsbeloppet upp med inflationen. Det innebär att en stor del av räntan betalas först när lånet förfaller. I likhet med vad som gäller för nominella obligationer uppstår det över- och underkurser, vilka vid sidan av relationen mellan kupongränta och marknadsränta även är beroende av inflationen.

Nominella lån i utländsk valuta

Valutaskulden är finansierad dels i obligationer direkt i utländsk valuta, dels med s.k. kron-/valutaswappar. Kron-/valutaswappar är avtal där en räntebetalning i kronor byts mot en räntebetalning i utländsk valuta, t.ex. i euro. Andelen kron-/valutaswappar av den totala valutaskulden var cirka 44 procent per den 31 juli. Kron-/valutaswappar har använts då det varit mer kostnads- mässigt fördelaktigt jämfört med att låna direkt i utländsk valuta.

Diagram 3.6 Finansiering av valutaskulden per valuta

Andelar 2009-07-31

* kron/valutaswappar

Riksgäldskontorets styrelse fastställer varje år ett benchmark för hur fördelningen mellan olika valutor inom den utländska skulden ska se ut. Avvikelserna från benchmark i den faktiska valutafördelningen regleras genom derivattransaktioner i en s.k. "currency overlay". En del av valutaskulden finansieras med lån i kronor, som sedan swappas till exponering i utländsk valuta. Finansieringen av valutaskulden visas i ovanstående diagram och exponeringen efter derivattransaktioner visas i diagram 3.7.

Källa: Riksgäldskontoret.

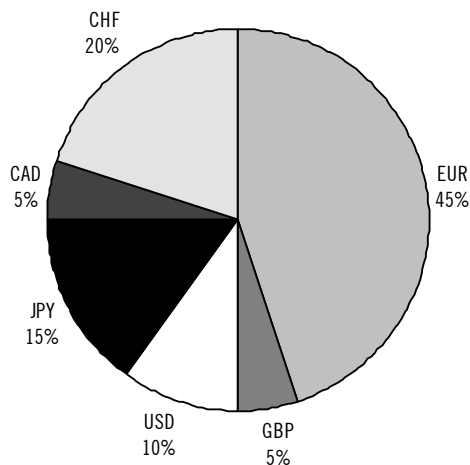
Derivat

Derivat används i huvudsak i valutaskulden. En typ av derivat som nämnts ovan är kron-/valutaswappar vilka används för att skapa exponering i en annan valuta. Andra derivat används för att skapa en viss fördelning mellan olika valutor i valutaskulden och för att styra den genomsnittliga räntebindningstiden.

Derivatkontrakten ger upphov till ränteutgifter och ränteinkomster som är beroende av ränte- och valutakursutvecklingen. Derivaten är en del av upplåningstekniken som syftar till att låna så billigt som möjligt, samtidigt som risken i förvaltningen kan styras.

Diagram 3.7 Valutaskuldens fördelning per valuta efter derivattransaktioner

Andelar 2009-07-31

Källa: Riksgäldskontoret.

3.4 Känslighetsanalys

Förändrade ränteantaganden

En ökning av korta och långa svenska marknadsräntor med en procentenhet från och med augusti 2009 till och med årsskiftet 2009/2010 skulle öka de kassamässiga statsskuldsräntorna med cirka 2,6 miljarder kronor under året. Effekten på de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna skulle bli cirka 0,8 miljarder kronor.

Om den svenska marknadsräntan under ett enskilt år ökar eller minskar med en procentenhet blir de kassamässiga statsskuldsräntorna året då förändringen inträffar cirka 8,2 miljarder kronor högre respektive lägre, medan räntorna året därpå ökar respektive minskar med 0,7 miljarder kronor.

Effekten på de kostnadsmässiga statsskuldsräntorna om svenska räntan är en procentenhet högre eller lägre än beräkningsantagandena för ett enskilt år blir cirka 2,7 miljarder kronor högre eller lägre innevarande år och året därpå cirka 1,5 miljarder kronor högre eller lägre.

Förändrade valutaantaganden

En förstärkning respektive försvagning av kronkursen med en procent från och med 2010 skulle minska respektive öka realiserade valutakursdifferenser med cirka 0,6 miljarder kronor per år.

Detta gäller en generell förändring av kronkursen. I de fall kronan rör sig åt olika håll gentemot olika valutor kan enprocentiga förändringar gentemot valutaskuldportföljen implicera avsevärt större ökning eller minskningar av de realiserade valutadifferenserna. Vidare kan effekten förstärkas vid stora, kortfristiga rörelser i växelkurserna. Realiserade vinster eller förluster till följd av växelkurser påverkar enbart de kassamässiga statsskuldsräntorna.

Förändrade antaganden avseende budgetsaldot

En förbättring av statsbudgetens saldo med 20 miljarder kronor ett enskilt år skulle minska de kassamässiga statsskuldsräntorna med cirka 0,6 miljarder kronor från och med året efter det att förändringen inträffar. Det första året blir effekten ungefär hälften, dvs. cirka 0,3 miljarder kronor. Beräkningen är schablonmässig. Beroende på när förändringen inträffar under året och hur det förändrade lånebehovet påverkar finansieringen kan effekten bli något annorlunda.

3.5 Regeringens överväganden

Tabell 3.5 Härledning av anslagsnivån 2010–2012, för anslaget 1:1 Räntor på statsskulden

Miljoner kronor

	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	33 700 000	33 700 000	33 700 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Övriga makroekonomiska förutsättningar ²			
Volymer ³			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt ⁴	-10 700 000	300 000	6 800 000
Förslag/beräknat anslag	23 000 000	34 000 000	40 500 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10).

Beloppet är således exklusivt beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

² Makroekonomiska förutsättningar som påverkar utgifterna är förändrade räntenivåer och valutakurser.

³ Volymskomponenten utgörs av effekten av statsskuldens storlek.

⁴ Övriga faktorer som påverkar anslagsnivån är främst räntan på Riksgäldskontorets in- och utlåning.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 23 000 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Räntor på statsskulden* för 2010. För 2010 beräknas anslaget till 34 000 000 000 kronor och 2012 beräknas anslaget till 40 500 000 000 kronor.

4 Oförutsedda utgifter

4.1 1:2 Oförutsedda utgifter

Tabell 4.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2008	Utfall	10 810	Anslags- sparande	119
2009	Anslag	9 000 ¹	Utgifts- prognos	9 000
2010	Förslag	9 000		
2011	Beräknat	10 000		
2012	Beräknat	10 000		

¹Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

4.2 Omfattning

Ett särskilt anslag finns upptaget på statsbudgeten för att vid behov kunna användas för oförutsedda utgifter. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 9 miljoner kronor. Medel från anslaget tas i anspråk efter beslut av regeringen i varje enskilt fall.

4.3 Regeringens överväganden

Enligt regeringens bedömning behövs även fortsättningsvis ett anslag för oförutsedda utgifter. Anslaget bör få disponeras för utgifter som är av så brådskande art att ärendet inte hinner underställas riksdagen samtidigt som utgifterna inte lämpligen kan täckas av andra medel som står till regeringens förfogande.

Under en lång följd av år har riksdagen även medgett att anslaget får användas för vissa speci-

ella ändamål om andra medel inte står till förfogande. Regeringen har från detta anslag betalat ut t.ex. belopp som staten genom lagakraftvunnen dom ålagts att betala, belopp som staten till följd av skada i samband med statlig verksamhet efter uppgörelse har åtagit sig att ersätta, samt skador inom landet som uppkommit genom tidigare krigsförhållanden (se prop. 1997/98:1, utgiftsområde 26, s.13 f). Regeringen bör även fortsättningsvis få betala ut ersättning för skador av sådan natur.

Anslaget får inte användas för att tillgodose behov som omtalas i 9 kap. 3 § tredje stycket regeringsformen, dvs. behov av medel för rikets försvar under krig, krigsfara eller andra utomordentliga förhållanden.

Det ankommer på regeringen att i efterhand anmäla till riksdagen vilka utgifter som täckts genom att medel från anslaget tagits i anspråk. Användningen av anslaget under 2008 redovisas i Årsredovisningen för staten 2008.

Anslagets karaktär medger inte någon närmare bedömning av omfattningen för oförutsedda utgifter.

Regeringen föreslår att 9 000 000 kronor anvisas under ramanslaget 1:2 *Oförutsedda utgifter* för 2010. För 2011 och 2012 bör anslaget beräknas till 10 000 000 kronor.

5 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

5.1 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tabell 5.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2008	68 675	91 325	
2009	Anslag	160 000 ¹	176 000
2010	Förslag	160 000	
2011	Beräknat	160 000	
2012	Beräknat	160 000	

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

² Inklusivt tilläggsbudget enligt 2009 års tilläggsbudgetproposition (bet. 2008/09:FiU21) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

5.2 Omfattning

Anslaget avser provisionskostnader relaterade till upplåning och förvaltning av statsskulden. Samtliga provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning redovisas utanför utgiftstaket, vilket innebär att de behandlas på samma sätt som ränteutgifterna på statsskulden.

Till följd av vad finansutskottet framfört (bet. 2006/07:FiU4) redovisar regeringen ett tydligare underlag för bedömning av anslagets nivå.

Tabell 5.2 Utveckling av provisionskostnader 2004-2009

Miljoner kronor

Utfall 2005-2008 och prognos 2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Försäljningsprovisioner ¹	61,0	59,6	61,6	45,6	100,5
Provisioner externa förvaltare ²	10,8	7,8	10,9	10,5	65,0
Futures provisioner ³	16,4	12,8	9,4	9,8	10,0
Övriga provisioner	6,7	8,2	4,0	2,7	0,5
Summa provisionskostnader	94,9	88,4	85,9	68,7	176,0

¹ Provisioner som betalas ut till Riksgäldskontorets (RGK) återförsäljare.

² Provisioner som betalas ut till externa förvaltare i samband med RGK:s förvaltning av valutaskulden.

³ Provisioner per kontrakt som betalas ut när RGK handlar i futures (standardiserat terminskontrakt).

Källa: Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Vid försäljning av statspapper använder sig Riksgäldskontoret (RGK) av återförsäljare. Återförsäljarna ersätts med provisioner för detta uppdrag. Genom att använda återförsäljare kan RGK effektivisera försäljningen och därigenom sänka kostnaderna för förvaltningen av statsskulden. Provisionskostnadernas fördelning och utveckling sedan 2005 redovisas i tabell 5.2. Som tabellen visar, utgörs merparten av provisionskostnaderna av försäljningsprovisioner till de banker som agerar som mellanhänder vid försäljningen av RGK:s lån. Dessa återförsäljare tar på sig hanteringskostnader och i vissa fall risker som de kompenseras för genom provisioner.

Under perioden 2005–2008 har de totala provisionskostnaderna minskat från 95 miljoner kronor till 69 miljoner kronor. För 2009 bedöms prognosen öka till 176 miljoner kronor.

Ökningen beror främst på att ett nytt 30-årigt lån emitterats genom syndikering, men även att det sista premielånet 2008 gavs ut sent på året men att anslaget belastades först 2009.

Utgifterna på anslaget påverkas främst av försäljningsprovisioner för statspapper. Försäljningsprovisionerna är relativt stabila eftersom de till stor del baseras på en grundprovision per återförsäljare och att antalet återförsäljare sällan förändras. Den största delen av försäljningsprovisionerna är fast, men fördelningen mellan återförsäljarna varierar utifrån deras marknadsandel. För de reala obligationerna varierar storleken även med hur stor andel av den utbudna volymen som tilldelas. Om RGK får en ny återförsäljare av statsobligationer ökar grundprovisionen med 600 000 kronor. För de reala obligationerna varierar provisionerna utifrån kvoten mellan totalt tilldelade volymer och totalt utbudna volym. Där får varje återförsäljare minst 75 000 kronor och maximalt 1 500 000 kronor.

Försäljningsprovisionerna för premieobligationer har ett direkt samband med hur mycket som säljs och hur stor andel av den totala försäljningen som RGK säljer själva. Hur mycket som säljs har samband med de förfall som sker i nära anslutning till det nya lånet, ju större förfall desto större volymer säljs. Av den totala försäljningen säljer RGK ungefär hälften själva. Återförsäljarna ersätts enligt nuvarande avtal med mellan 0,5 och 0,7 procent av försäljningsbeloppet beroende på lånets löptid.

5.3 Regeringens överväganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att överskrida ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* under 2010 om det är nödvändigt för att kunna fullgöra statens betalningsåtaganden.

Regeringen begär årligen ett bemyndigande att vid behov överskrida ramanslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning*. Under 2008 utnyttjade inte regeringen bemyndigandet att överskrida ramanslaget. Bemyndigandet utnytt-

jades senast 2003 då utfallet på anslaget uppgick till 152 miljoner kronor, vilket var 12 miljoner kronor högre än vad som anvisats av riksdagen.

5.4 Regeringens överväganden

Tabell 5.3 Härledning av anslagsnivån 2010–2012 för anslaget 1:3 Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning

Tusental kronor	2010	2011	2012
Anvisat 2009¹	160 000	160 000	160 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	160 000	160 000	160 000

¹ Statsbudget enligt riksdagens beslut i december 2008 (bet. 2008/09:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut på tilläggsbudget under innevarande år.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 160 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Riksgäldskontorets provisionskostnader i samband med upplåning och skuldförvaltning* för 2010. För åren 2011 och 2012 beräknas anslaget till 160 000 000 kronor.

6 Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.

6.1 1:4 Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.

Tabell 6.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
2008	Utfall			0
2009	Anslag	1 000	¹ Utgifts- prognos	0
2010	Förslag	1 000		
2011	Beräknat	0		
2012	Beräknat	0		

¹ Inklusivt tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med denna proposition.

6.3 Bemyndigande att överskrida anslaget

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2010 överskrida ramanslaget 1:4 *Garantier för vissa utländska instituts insättningar m.m.* om det är nödvändigt för att fullgöra statens betalningsåtaganden.

6.2 Omfattning

Anslaget är till för att betalning ska kunna utföras av eventuella utgifter som uppstår på grund av lagen (2008:812) om statliga garantier till insättare i utländska filialer.

Regeringen föreslår att ett formellt belopp på 1 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Garantier för vissa utländska insättningar m.m.*